

filosofia

Núria Sara Miras, filòsofa de la contemporaneïtat

Miquel Àngel Ballester

Divulgador de la filosofia

Núria Sara Miras és l'autora de *Filòsofes de la contemporaneïtat* (Edicions de la UB, 2023), que es pot presentar formalment com una genealogia i una exposició sobre la vida i l'obra de sis pensadores feministes contemporànies dels segles XX i XXI: Jane Addams, Charlotte Perkins Gilman, Judith Shklar, Angela Davis, Audre Lorde i Vandana Shiva. Al mateix temps és una gran oportunitat per conèixer de manera més íntima Núria Sara a través de les marques i senyes d'identitat, l'estil personal i les confessions, comentaris, preferències i opinions que va deixant en la seva exposició, amb el convenciment que també té el seu espai en la història feminista de la filosofia.

Ben aviat, tot just a la primera línia, dona a conèixer que la seva identitat és feminista i que neix de l'experiència de ser dona: "Era feminista abans de saber que era feminista", i que pren consciència de ser dona vivint i relacionant-se amb el món, o com diria Heidegger, essent en el món. El pas per la facultat i la certesa de ser tractada i jutjada de manera diferent per ser dona li permet afirmar que el pensament té gènere. No té pèls a la llengua quan parla malament de la universitat i es posa com a exemple de discriminació, denuncia el nepotisme, masclisme i les dificultats patides com a estudiant i com a professora.

Exemple de misoginia

Confessa en primera persona que ha viscut enganyada per Kant, fins que va aprendre que per haver nascut dona, li negava l'ús de la raó i la majoria d'edat. Sabem que a mesura que fa recerca perd l'admiració per altres mites filosòfics juvenils, com Plató, Wittgenstein i Rousseau, per la seva misoginia. Coneixem que va viure amb una bona als ulls, pensant que la misoginia era cosa del passat. Ens convida a descobrir un exemple de misoginia en la filosofia, elegint amb els ulls clucs una pàgi-

na qualsevol d'un filòsof. Li faig cas i elegesc una pàgina de Nietzsche, de *Més enllà del bé i del mal*, i el resultat és l'esperat.

S'exposa i es mostra transparent, sincera i honesta, reconeix que no ha inclòs cap autora catalana "perquè encara no les coneix bé". És valenta i sap sortir al pas de possibles retrets. El seu estil em diu que té una gran capacitat per connectar i comparar idees de manera sincrònica i diacrònica, que sap trobar paral·lelismes en la manera d'argumentar i posar nom, definir i actualitzar les propostes de les pioneres feministes, identificant les idees sense sortida que no han passat a formar part d'aquesta tradició. Sap problematitzar i n'ofereix una visió conjunta, des de les particularitats de cada pensadora.

Ens diu que llegeix les filòsofes de la contemporaneïtat amb admiració. De fet, es declara molt fan d'Angela Davis, però massa tímida per demanar-li una entrevista. Valora l'atreviment i les aportacions importants fetes a la història de les idees i al feminisme, i adopta com a fil conductor del discurs un diàleg de tu a tu, sincer i sense reverències ni adhesions in-

“
Confessa que ha viscut enganyada per Kant, fins que va aprendre que per haver nascut dona, li negava l'ús de la raó i la majoria d'edat

condicionals, amb la lucidesa suficient per mostrar els punts dèbils, les contradiccions i ambigüitats. Sap veure com, a vegades, Gilma, una de les autores estudiades, cau en un feminisme essencialista, o localitza un cert racisme a *Terra d'Elles*, la més famosa de les seves novel·les utòpiques.

S'atreveix a deixar pinzellades de crítica literària, quan comparteix la seva experiència com a lectora de l'*Autobiografia* de Davis i el judici favorable a la seva solvència com a narradora, claredat expositiva i capacitat per conjuntar història i testimoni de vida. Deixa anotat el debat hermenèutic més tècnic sobre la rellevància de les notes autobiogràfiques i es declara al mateix temps fascinada per l'oportunitat que aquest gènere li proporciona d'aprendre sobre la figura estudiada en relació amb el context històric. Li agrada pensar que és "com viure en la imaginació una altra vida".

Ens confessa que per dur endavant el projecte d'aquest llibre s'ha contagiada de la determinació i la tossuderia de Mary Wollstonecraft i altres pioneres feministes, i que en cap cas no està disposada a demanar disculpes per tenir pensament propi. És fàcil observar que li agrada abandonar, sempre que pot, les regles del joc acadèmic adoptant una escriptura lliure, transparent, subjectiva i directa, que es comunica en primera persona amb les autores estudiades i el lector, que fa petites confessions per donar a conèixer alguns aprenentatges. Personalment, es dirigeix a Judith Shklar per confessar-li que Heidegger també la deixa freda i a vegades tampoc no sap ben bé de què parla. També deixa la seva marca personal quan adverteix al lector que començarà un espòiler. Sense avis, passa a adoptar un nosaltres compromès per integrar-se dins la història feminista que està narrant i de la qual en vol formar part.

Es fixa en els petits detalls, com una cita de Gilman en les postals, els sobres de sucre i les bosses de tela que diu que "la vida no és un nom, sinó un verb", i que en manté viu el record, encara que per interès comercial. Som conscient que necessita compartir el que ha après, com la idea que no és necessari estar d'acord totalment amb el pensament de les filòsofes per admirar-ne les contribucions al pensament feminista; o la llició que es pot ser molt savi i intel·ligent, com Plató, Aristòtil i Kant, i dir coses molt estúpides sobre les dones, els negres i els jueus.

Revolució de les petites coses

Sincerament, puc dir que he gaudit del coratge i l'entrega, la cura i el rigor que ha posat en el tractament de temes tan universals com la maternitat, l'androcentrisme, el patriarcat, el pacifisme, la guerra, la mort, la salut mental, l'amor romàntic, la diferència sexual, la nova masculinitat, la literatura utòpica, l'economia feminista, el feminisme negre, l'ecofeminisme, la democràcia i les grans ideologies. Se li ha d'agradir l'aposta lúcida per la revolució de les petites coses i l'agermanament de la reflexivitat pròpia de la filosofia amb el valor emocional de l'art que transmeten les il·lustracions de la seva germana Carina.

El meu consell és que no deixeu passar l'oportunitat de llegir el llibre, ni tampoc els textos de les autores estudiades, anant a les fonts directes, aprofitant les referències que comparteix Núria Sara al final del llibre i que afortunadament es van ampliant amb noves edicions en català, com la versió de l'*Autobiografia* d'Angela Davis, publicada el 2023 per Tigre de Paper.

No descobres cap secret si us dic que està immersa en un nou projecte d'investigació d'altres pensadores, com Anna Julia Cooper, Mary Parker Follet, Florence Kelley, Silvia Federici, Rita Segato... Ho diu al pròleg. Esperem que aviat tinguem a les mans una nova genealogia, almanco tan brillant com aquesta, perquè estic segur que quan acabeu de llegir *Filòsofes de la contemporaneïtat* sentireu la necessitat de llegir-ne més.

Confirmo que Núria Sara ha aconseguit un dels objectius que la va dur a escriure aquest llibre, i que no era un altre que posar a disposició dels professors de filosofia un material de qualitat i en català sobre filòsofes poc estudiades, marginades i menyspreades. Per això, li don les gràcies personalment i en nom dels professors de filosofia més sensibilitzats amb la lluita per la igualtat, encara que ens ha complicat una mica més l'existència engeixant la llista d'autores que ens agradaria incloure en la prova d'Història de la filosofia de la Selectivitat, de la qual mai no haurien d'haver estat excloses. ♦